

Nh n quy n    l   m  t đượm y  u của hai ch   đ   CS   n c  n s  t   i         u: Trung C  ng (TC) v   Vi  t C  ng (VC). Sau Chiến Tranh L  nh, đ   qu  c CS Li  n x   s  p đ  , TC v   VC m  t thời gian ng  n sau v   l  y do t   c  u ph  i chuy  n sang kinh t   th   tr  ng đ   s  ng chung với Th   Gi  i T   do. Việc ch  ng C  ng v   th   kh  ng c  n l     u ti  n h  ng đ  u c  a Th   Gi  i T   do n  a. Nh  ng CS ch   đ  i m  u xanh v   đ   l  ng, v  n đ  c t  i đ  ng tr   to  n đ  n. V  n đ   Nh  n Quy n tr   thành m  t v  n đ     n tr  n th   gi  i, m  t gi   tr   ph   qu  t nh  ng th  n thi  t đ  i với ng  i d  n c  c c  n n  m trong g  ng k  m c  a đ  c t  i, trong đ   c   đ  c t  i CS l   nghiệt ng  , tri  t đ   nh  ng t  nh vi nh  t đ  i h  nh th  c "t   th  c d  n".

T  nh h  nh m  i, chi  n     c m  i. N  n Th   Gi  i T   do c   m  t thay đổi danh t  . Thay v  i n  i ch  ng C  ng ng  i ta n  i đ  u tranh cho t   do, d  n ch  , nh  n quyền. M  t thay đổi r  t kh  n kh  o v   h  p tr  o   u th   gi  i mu  n h  a b  nh đ   giao th  ng khi xu th   to  n c  u ho  a kinh t   đ  ng thành h  nh sau Chiến Tranh L  nh. Ng  i ta n  i tranh đ  u cho nh  n quy n m   kh  ng n  i ch  ng C  ng n  a. Nh  ng th  c ch  t v   th  c t   khi ng  i d  n trong ch   đ   CS c   nh  n quy n, th   CS kh  ng c  n l  y do t  n t  i n  a. Th   gi  i T   do, c  c t   ch  c đ  u tranh quốc t   nh   B  o V   Nh  n Quy n,   n x   Quốc t  , Ph  ng vi  n Không Bi  n gi  i, B  o v   Nh  a B  o, lu  n đ  t v  n đ   nh  n quyền với TC v   VC. Ngay đ  i với hai ch   đ   CS Bắc Kinh v   CS H  n   i đ  ng th  ng tr   hai nước Trung Hoa v   Việt Nam, ng  i d  n trong ngo  i nước v   c  c phong trào đấu tranh c  ng đ  i h  i nh  n quyền. Nh  n quy n tr   thành v  n đ   tr  ng   i   n trong bang giao của TC v   VC v  i c  c siêu c  ng T  y Ph  ng tr  n th   gi  i.

Hai ch   đ   CS c  n s  t   i         u, TC v   VC, th  a bi  t đượm y  u c  a m  nh l   nh  n quy n. N  n, m  i đ  y   n đ  u ti  n TC v  i t   cách thành viên Liên Hiệp Quốc, theo đ  nh k   c   nghĩa v   ph  i ra trước H  i Đ  ng Nh  n quyền trình b  y đ   c  c nước h  i vi  n xem xét v   t  nh h  nh nh  n quyền của ch   đ   TC. TC chuẩn b   r  t k   đ   b  o ch  a v   đ   ho  a gi  i m  i c  o buộc b  ng cách đưa ra quan niệm nh  n quy n kh  c v   nh  n quyền. TC vi  n đ  n n  o l   hi  n ph  p c   đ   th   b  o đ  m quy n tự do cho c  ng d  n. N  o l   đ  ng   i c  i thi  n đ  i s  ng cho ng  i d  n. Nh  ng th  c s   ch   tr  n gi  y t   th  i. C   m  t r  ng luật nh  ng khi th  c t   thi hành th   tr   thành luật r  ng nh      ch   đ   VC v  y.

TC d  ng xa lu  n chi  n ph  p    ngh   tr  ng đ  ng h   m  nh. C   115 đ  i đ  n quốc gia tham đ  , th   TC "m  c n  i" được 60 ng  i t   nh  ng nước k  m m   mang, t   do d  n ch   ch  a c   l  n ph  t bi  u ca ng  i thành quả kinh t   của TC, đ   đ  nh   c h  ng nh  ng v   ph  m nh  n quyền c   h   th  ng c  a TC. Ch   c   kho  ng 10 đ  i đ  n quốc gia T  y Ph  ng l  n n  u nh  ng v   ph  m nh  n quyền của TC m   c   th   gi  i đ  u bi  t: đ  n   p ng  i d  n v   Ph  t Giáo, đ  n   p ng  i s  c t  c thi  u s      T  n C  ng, gi  t h  i Ph  p lu  n C  ng, t        n t   h  nh cao, th  m c  nh trong c  c tr  i t   c  i t  o lao động, siết Internet, b  t mi  ng b  o ch  i v   ng  i d  n.

Tin vui trong giới tuy t v ng c a nhân quy n hai ch đ CS l n còn sót i Á Châu. Tin Reuters, khác v i các th i TT khác, thay vì chuy n công du đ u dành cho Âu châu, Ngo i tr ng Hillary Clinton công du châu Á tr c; đ i u đó đã nói lên m t thay đ i trong đ ng l i ngo i giao M th i TT Obama. Phát ngôn viên b ngo i giao Robert Wood cho bi t đ i v i Trung Qu c, Ngo i Tr ng Hillary có ba v n đ : nguyên t t i B c Tri u Tiên, th m h a ng i t n n t i Darfour, Soudan, n i mà Trung Qu c có nh h ng chính tr và kinh t r t l n. Và th ba là h s nhân quy n t i Trung Qu c.

Còn quá s m đ bi t cu c đ i tho i và đ i đ u gi a Washington và B c Kinh và Hà n i v nhân quy n ra sao. Nh ng ôn c tri tân, v căn b n và nguyên t c, đ ng l i c a đ ng Dân Ch đang c m quy n chú tr ng nhân quy n nhi u h n chánh quy n C ng Hoà. TT Obama, nói theo Á Đông, là ng i "vi ti n xu t thân", thu c kh i thi u s da màu l n đ u tiên v n lên đ c. Uy tín l n, Gallup ghi nhân 64% ng h đ ng l i c a Ong. Qu c t trong v ng. Ch c Ong đ thành công đem ni m tin t do, dân ch M là y u tính c a nhân quy n đ n các dân t c b áp b c. Ch c Ong th m thía cái kh c a nh ng ng i nghèo, cô th , b thi t thòi c a nh ng ng i dân b t c đ o t quy n s ng h n TT Bush là m t "c u m" xu t thân b bao quanh b i nh ng nhà tài phi t nh Phó TT Cheney và t p đoàn c a ông ta. Có th năm đ u hay n a nhi m k đ u, chánh quy n Obama quá b n b u v i vi c v c đ y n n kinh t M và t o vi c làm đã th t nghi p k l c 7,6%, v n đ nhân quy n ch a tr thành v n đ l n cho TC và VC đầu. Nh ng v i th i đ i TT Obama, đã ch m đ t r i nh ng ngày M d dàng đ i v i nh ng vi ph m v nhân quy n c a TC và VC. Không khéo có th đ i đ n vi c M liên k t v n đ kinh t , giao th ng v i chánh tr và nhân quy n đ i v i hai ch ù đ CS l n còn sót i Á Châu.